

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.III.45.161/2022/5.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Katalin

a tanács elnöke

Dr. Bérces Nóra

előadó bíró

Dr. Sperka Kálmán

bíró

Dr. Gyurán Ildikó

bíró

Dr. Sugár Tamás

bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője: Rézmovits és Poór Ügyvédi Iroda

(felperesi képviselő címe)

eljáró ügyvéd: dr. Rézmovits Péter

Az alperes: Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóság

(alperes címe)

Az alperes képviselője: dr. Géczi Simone kamarai jogtanácsos

A per tárgya: társadalombiztosítási ügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálattal támadott határozat: Fővárosi Törvényszék 34.K.701.635/2021/28. számú végzésével kijavított 34.K.701.635/2021/25. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 34.K.701.635/2021/28. számú végzésével kijavított 34.K.701.635/2021/25. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

Az alperes felülvizsgálati költségét 5.000 (ötezer) forintban állapítja meg.

Az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes ... részére a felperesnél vezetett folyószámlájára folyósított nyugellátást. ... 2020. május 24-én elhunyt, azonban ennek ténye késedelmesen jutott az alperes tudomására, így 2020. június 12-én jogalap nélkül utalt át a számlájára 105.815 forint összegű ellátást.

[2] A felperes 2020. július 2-án az alperes részére adott tájékoztatásában közölte, hogy az adott számú fizetési számla felett elhalálozási rendelkezés alapján rendelkezésre jogosult személy ..., és a számla egyenlege nagyobb, mint a megkeresésben jogalap nélküli átutalásként megjelölt összeg.

[3] 2020. július 7-én felperes és ... között lakossági folyószámla- és kártyaszerződés jött létre ugyanazzal a számla számmal, mint az elhunyt folyószámlájának száma.

[4] Az alperes megkeresésére 2020. szeptember 25-én küldött ismételt felperesi adatszolgáltatás szerint az adott számú lakossági folyószámla 2020. július 6-án az elhalálozási rendelkezés alapján rendelkezni jogosult személy, ... részére „átírássra” került.

[5] Az alperes 2020. október 19-én kelt határozatával a felperest 105.815 forint jogalap nélkül átutalt ellátás visszautalására kötelezte. A határozat indokolása szerint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 79. § (2) bekezdésére figyelemmel jogalap nélkül került átutalásra az elhunynak a felperesnél vezetett lakossági folyószámlájára 2020. június 12-én 105.815 forint összegű ellátás. Utalt továbbá a felperes 2020. szeptember 25-én kelt adatszolgáltatásában foglaltakra, ennek ellenére a Kúria Kfv.X.38.280/2019/9. számú ítéletére hivatkozással – melynek értelmében a kedvezményezett rendelkezési joga csupán a fizetési számlának a számlatulajdonos elhalálozása napján fennálló egyenlegére áll fenn, a későbbiekben jogalap nélkül utalt nyugellátás összegére már nem –, a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny.vhr.) 77. §-a alapján a felperest hívta fel a jogalap nélkül átutalt nyugellátás visszautalására.

A felperes keresete és az alperes védirata

[6] A felperes keresetében az alperes határozatának megsemmisítését kérte.

[7] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította a Tny. vhr. 77. §-a, a Tny. 93. § (1)-(2) bekezdése, valamint a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 323. § (1)-(2) bekezdése alkalmazásával.

[9] Érvelése szerint az alperesnek nem volt lehetősége ... kötelezni a jogalap nélkül átutalt nyugellátás visszafizetésére, mert ... kizárólag az elhalálozás napján fennálló számlaegyenlegen állhatott fenn rendelkezési joga, így az nem terjedt ki a halál napját követően kiutalt nyugellátásra. Az rPtk. 323. § (2) bekezdése alapján a felperesnek az elhunytal kötött szerződése megszűnt; ... a felperes új szerződést kötött, így ... nem volt rendelkezésre jogosult az elhunyt – egyébként azonos számú – folyószámlája felett.

[10] Tekintettel arra, hogy a folyószámla a számlatulajdonos halálával ipso iure megszűnt, az azon lévő összeggel a felperesnek el kellett volna számolnia. Az nem volt megállapítható, hogy hogyan, milyen jogszabályi, illetve egyéb rendelkezések alapján vált rendelkezésre jogosulttá ... az elhunyt részére jogalap nélkül átutalt nyugellátás összege tekintetében, és hogy az hogyan kerülhetett ... 2020. július 7-én megkötött új, az elhunytal azonos számú folyószámlájára, azonban a felperes felelősséggel tartozik az általa vezetett fizetési számlák megszűnése során a jogszabályi és egyéb rendelkezések szerint lefolytatandó elszámolásokért illetve azok elmulasztásáért. Ezt a felelősséget a felperes nem háríthatja harmadik személyre, így ... sem, aki a saját – az elhunytal azonos számú – fizetési számlája tekintetében minősült rendelkezésre jogosultnak.

[11] Mindezek alapján a Tny.vhr. 77. §-a alapján a visszautalás a fizetési számla terhére megtörténhet, mivel a felperes helytállni tartozik a megszűnt fizetési számla tekintetében elmulasztott, illetve a jogszabályi rendelkezéseknek nem megfelelő elszámolásáért.

[12] Az elsőfokú bíróság azt a tényt, hogy a közigazgatási per megindítását követően ... visszautalt az alperesnek 105.815 forintot, nem találta az ügy eldöntése szempontjából relevánsnak, tekintettel arra, hogy a felperes tartozik helytállni a megszűnt fizetési számla tekintetében.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[13] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet és a támadott határozat hatályon kívül helyezését, valamint az alperes új eljárásra és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalára kötelezését kérte.

[14] Hivatkozása szerint ... az elhunyt vonatkozásában nemcsak a halál esetére szóló rendelkezés kedvezményezettje, hanem egyben örökös is volt, ezért téves az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, amely szerint az alperes nem kötelezhette ... a jogalap nélkül átutalt nyugellátás visszafizetésére. A jogerős ítélet az örökösnek az örökhagyó folyószámlájához fűződő jogai tekintetében ellentétes a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett Gfv.30.211/2014/5. számú ítéletében

foglaltakkal, amelyben a Kúria kimondta, hogy a folyószámla szerződéssel kapcsolatos jogok és kötelezettségek az örököst mint jogutódot illetik meg, jogosítják és kötelezik. Ez a jogfolytonosság azt is jelenti, hogy mindazok az ügyféli jogok is az örököshöz kerültek, amelyek korábban az örökhagyót illették meg. A felperes álláspontja szerint értelemszerűen ezen ügyféljogok körébe tartozik a bankszámla feletti rendelkezési jog.

[15] A felperes az ügy érdemére kiható jogszabálysértésként állította a Tny. (helyesen: Tny.vhr.) 77. §-a, a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:1. §-a, valamint a Ptk. 6:396. § (1) bekezdése elsőfokú bíróság általi téves értelmezését. Hangsúlyozta, hogy ... nemcsak az elhunyt lakossági folyószámlájával azonos számú számla tekintetében jött létre a szerződés, hanem annak egyenlege is azonos volt az elhunyt folyószámlájának egyenlegével. Ezzel az egyenleggel – amely a jogalap nélküli ellátást is magában foglalta – ... rendelkezni volt jogosult egyrészt, mint a halál esetére szóló rendelkezés kedvezményezettje, másrészt mint annak a fizetési számlának a tulajdonosa, amelynek ez volt az egyenlege, harmadrészt pedig mint örökös, aki egyetemleges jogosult nemcsak a számla egyenlege, hanem a fizetési számla tekintetében is.

[16] Álláspontja szerint ... vonatkozásában a Tny. vhr. 77. §-ában szereplő mindkét feltétel teljesült, ezért nem a felperest kellett volna kötelezni visszafizetésre, volt olyan személy, aki a fizetési számla feletti rendelkezésre jogosult volt, és a visszautalás a számla terhére megtörténhetett. A fizetési számla tekintetében mind ... mind ... jött létre szerződés, azonban a számla és annak egyenlege azonos volt.

[17] A jogerős ítélet a Ptk. 7:1. §-ába is ütközik. Az elhunyt bankszámlájának egyenlege haláleseti rendelkezés tárgya volt, így az nem tartozott a hagyatékhoz, azonban ... egyben örökös is volt, aki az örökhagyó számlája felett jogutód lehetett. A jogutódlást nem zárja ki, hogy a felperes a folyószámla szerződést ... is megkötötte ugyanazon számla vonatkozásában.

[18] A Ptk. 3:396. § (1) bekezdésének első fordulata – mely szerint a fizetési számla egyenlege felett a számlatulajdonos, illetve az általa meghatalmazott és a számlavezető részére bejelentett személyek jogosultak rendelkezni – is sérült. Életidegen és önellentmondó az az értelmezés, hogy ... ne lett volna joga e szabály alapján az alperes részére visszafizetni azt a jogalap nélküli ellátást, amely fölött rendelkezési jogot szerzett.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Az alperes érvelése szerint aggályos, hogy csak a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 117. § (3) bekezdésébe ütközően a felperes a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott először ... örökösi minőségére.

[20] Hangsúlyozta, hogy a felperes mindkét adatszolgáltatásában azt közölte, hogy az elhalálozási rendelkezés alapján kedvezményezettet, azaz „a számla felett rendelkezni jogosult személyt” tart nyilván. A közigazgatási per során aztán úgy módosította korábbi nyilatkozatát a számla „átírására” vonatkozóan, hogy az adott lakossági folyószámla tekintetében nem történt jogutódlás, hanem ténylegesen az első szerződés megszűnését követően egy új szerződés jött létre a felperes és ... között, a felülvizsgálati kérelmében pedig már azt adta elő, hogy ... nemcsak az elhunyt lakossági folyószámlájával azonos számú számla tekintetében jött létre szerződés, hanem annak egyenlege is azonos volt az elhunyt folyószámlájának azon egyenlegével, amely a jogalap nélküli ellátást is magában foglalta.

[21] Az alperes vitatta ezen állítások valóságtartalmát, mivel a felperes nem bizonyította, hogy a jogalap nélkül átutalt összeg nem volt ... lakossági folyószámláján, azaz annak technikailag elkülönített részén annak lezárása időpontjában. Ezen felül a felperes azt sem igazolta, hogy a ... újonnan megkötött szerződése alapján megnyitott új lakossági folyószámláján az alperes által jogalap nélkül átutalt összeg megtalálható volt. Az alperesi határozat és a jogerős ítélet jogszerűségét és megalapozottságát nem befolyásolja az a

körülmény, hogy a tartozás egy harmadik személy általi teljesítés folytán megtérült, amely összeget az alperes időközben ... számlájára visszautalt.

[22] Az alperes nem tudta értelmezni a felperes jogi okfejtését a ... kötött új számlaszerződés tekintetében az elhalálozási rendelkezéssel érintett kedvezményezetti pozíció megjelölést, valamint ezzel az új számlával kapcsolatosan az örökös jogutódlás tényét. Felhívta a figyelmet, hogy az elsőfokú eljárás során az alperes maga hivatkozott arra, hogy a számla tekintetében nem történt jogutódlás, hanem ténylegesen az első szerződés megszűnését követően egy újabb szerződés jött létre. ... a felepressel kötött új számlaszerződése alapján a számla felett rendelkezési jogosultsága kizárólag a számlatulajdonosi pozíciójából nézve keletkezett. Bizonyítottság hiányában nem állapítható meg, hogy a jogalap nélkül átutalt ellátás összege a ... tulajdonában lévő új számlán volt, amelyet a tulajdonosa azóta meg is szüntetett.

[23] Az alperes álláspontja szerint a felperes a Kúria Kfv.38.280/2019/9. számú határozatában foglaltakat teljes mértékben figyelmen kívül hagyta. Amennyiben gyakorlata megfelelt volna a Kúria fenti határozatának, a halál napján fennálló számlakövetelést kifizette volna az elhalálozási kedvezményezettnek, és a tévesen átutalt nyugellátás összegének az alperes részére történő visszautalása iránt intézkedett volna. Az örökhagyó számlája felett ezt követően az örökös, mint jogutód rendelkezhetett.

A Kúria döntése és jogi indokai

[24] A felülvizsgálati kérelem megalapozott, az alábbiak szerint.

[25] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között kizárólag azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a Tny.vhr. 77. §-a, a Ptk. 7:1. §-a és 6:396. § (1) bekezdése rendelkezéseibe ütközik-e.

[26] A perben a felek nem vitatták, hogy 2020. június 12-én az alperes jogalap nélkül utalt át a 2020. május 24-én elhunyt ... felperesnél vezetett folyószámlájára 105.815 forint összegű nyugellátást. A Tny. 86/A. §-a ebben az esetben kivételesen lehetővé teszi a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv számára azt, hogy olyan – természetes, illetve jogi – személyt kötelezzen határozatával az ellátás visszafizetésére, aki vele társadalombiztosítási jogviszonyban a jogalap nélkül kifizetett ellátást tekintve nem áll. A Tny. vhr. 77. §-a ezzel összefüggésben úgy rendelkezik, hogy a jogosult halálának hónapját követően belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára átutalt jogalap nélküli ellátásnak a fizetési számla terhére történő visszafizetésére – a Tny. 93. § (1)-(2) bekezdésének alkalmazásával – a nyugdíjfolyósító szerv a pénzforgalmi szolgáltatót kötelezi, feltéve, hogy a fizetési számla feletti rendelkezésre más személy nem jogosult, és a visszautalás a fizetési számla terhére megtörténhet. Amennyiben a fizetési számla felett rendelkezésre jogosult személy ismert, a nyugdíjfolyósító szerv a követelését – fizetésre kötelező határozat kibocsátásával – akkor is e személlyel szemben érvényesíti, ha a jogalap nélkül kiutalt ellátást az elhunyt fizetési számlájáról még nem vették fel.

[27] A fenti szabály érvényesítéséhez szükséges adatok szolgáltatása érdekében fordult az alperes a felpereshez, melyre a felperes 2020. július 2-án azt a tájékoztatást adta, hogy az adott számú fizetési számla felett elhalálozási rendelkezés alapján rendelkezésre jogosult személy ..., és a számla egyenlege nagyobb, mint a megkeresésben jogalap nélküli átutalásként megjelölt összeg. E közlést követően azonban – 2020. július 7-én – ... és a

felperes között lakossági folyószámla- és kártyaszerződés jött létre úgy, hogy a számla száma megegyezett az elhunyt folyószámlájának számával, ezért a felperes 2020. szeptember 25-én már arról tájékoztatta az alperest, hogy az adott számú lakossági folyószámla az elhalálozási rendelkezés alapján rendelkezni jogosult személy, ... részére „átírássra” került.

[28] E tényeket értékelve az elsőfokú bíróság megállapította ugyan, hogy a felperes és az elhunyt közötti szerződés megszűnt, a felperes és ... között új szerződés jött létre, annak azonban – téves jogi álláspontja folytán – nem tulajdonított jelentőséget, hogy rendelkezésre jogosult volt-e ... az elhunyt részére jogalap nélkül átutalt nyugellátás összege tekintetében, és ha igen, akkor milyen módon, továbbá, hogy a jogalap nélkül átutalt ellátás összege hogyan kerülhetett ... 2020. július 7-én megkötött új, az elhunyttal azonos számú folyószámlájára.

[29] A Tny. vhr. 77. §-a a jogosult halálát követően a belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára jogalap nélkül kiutalt ellátás visszafizetésének esetét szabályozza. E szerint a nyugdíjbiztosítási szerv a fizetésre kötelező – közigazgatási – határozatát annak függvényében bocsátja ki, hogy van-e a fizetési számla felett az ellátásban részesülő halálát követően rendelkezésre jogosult személy. Amennyiben ilyen személy létezik, a közigazgatási határozat kötelezettje e személy lesz; amennyiben nem, a nyugdíjbiztosító szerv a pénzforgalmi szolgáltatót kötelezi. Függetlenül azonban attól, hogy van-e a számla felett rendelkezésre jogosult személy, vagy nincs, a Tny. vhr. 77. §-a alkalmazhatóságának egyik feltétele, hogy van az elhunyt jogosultnak pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlája.

[30] A felperes 11/F/1. szám alatt becsatolta ... elhalálozási rendelkezését, amelyben úgy nyilatkozott, hogy halála esetén a felperesnél vezetett lakossági betétének őt megillető tulajdoni illetősége felett a rendelkezési jogokat ... gyakorolja. A 11/F/2. szám alatt benyújtott, a felperes 2020. július 2-től hatályos „Üzletszabályzat a pénzforgalmi szolgáltatásról” elnevezésű feltételrendszere – a továbbiakban: Üzletszabályzat – meghatározta, hogy rendelkezésre jogosult személynek tekintendő a számlatulajdonos, a képviseletében jogszabály alapján eljárni jogosult személy, továbbá a számla feletti rendelkezésre általuk feljogosított más személy (II/2. pont). A számlatulajdonos elhalálozása esetére – amennyiben a bankszámlának csak az elhunyt ügyfél volt a tulajdonosa – az Üzletszabályzat V.4. pontjának 9. alpontja kimondta, hogy a haláleseti rendelkezés teljesítését követően a bankszámla lezárásra kerül, és a számlaszerződés megszűnik. Mindezek azonban értékelés nélkül maradtak, mivel az elsőfokú bíróság nem a fizetési számla létének, hanem a felperes fizetési számlák megszűnése során fennálló felelősségének tulajdonított jelentőséget. Megállapította ugyan, hogy a felperesnek az elhunyt jogosulttal kötött szerződése a halállal ipso iure megszűnt, és a felperes ... egy új szerződést kötött, ezt azonban csak abból a szempontból vonta értékelés alá, hogy ennek következtében az elhunyt azonos számú folyószámlája felett rendelkezésre jogosult személy nem volt, holott a Tny. vhr. 77. §-a alkalmazása szempontjából a rendelkezésre jogosultság kérdése csak akkor vetődhet fel, ha az elhunyt fizetési számlája még fennáll.

[31] Mindezek alapján a felperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott a Tny. vhr. 77. §-ának elsőfokú bíróság általi téves értelmezésére, amely szabály a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv Tny. 93. § (2) bekezdése szerinti fizetésre kötelező határozatának meghozatalát nem ahhoz köti, hogy kinek milyen felelőssége áll fenn, hanem ahhoz, hogy a fizetési számla felett ki jogosult rendelkezni. Ehhez azonban az szükséges, hogy a pénzforgalmi szolgáltatónál még létezzen az elhunyt fizetési számlája.

[32] Az elsőfokú eljárás során nem volt vitatott, hogy az elhunyt jogosult felperesnél vezetett fizetési számlája haláleseti rendelkezés folytán nem képezte a hagyaték részét, ezért a felperesnek a felülvizsgálati kérelmében az öröklésre – és ezzel együtt a Gfv.30.211/2014/5.

számú kúriai döntésre – vonatkozó hivatkozása a jelen per eldöntése szempontjából nem volt releváns.

[33] Az alperes által hivatkozott Kfv.X.38.280/2019/9. számú kúriai döntés a jelen perben támadott közigazgatási cselekménytől eltérő olyan esetben született, amikor volt a számla felett rendelkezésre jogosult személy, és az alperes e személyt kötelezte fizetésre. Ügyazonosság hiányában a Kúria határozata ezért jelen perben nem volt irányadó.

[34] A fentebb kifejtetekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[35] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak tisztáznia kell, hogy a polgári jog szabályai szerint az elhunyt jogosult fizetési számlája (bankszámlája) az alperes határozatának meghozatalakor fennállt-e. Amennyiben a számla már megszűnt, azt kell vizsgálni, hogy a Tny.vhr. 77. §-a alapján az alperes jogszerűen érvényesíthette-e az igényét. Amennyiben az állapítható meg, hogy a számla nem szűnt meg, a felelősségi kérdések érintése nélkül abban kell határozni, hogy volt-e a számla felett rendelkezésre jogosult személy, mivel a felperes csak abban az esetben kötelezhető, ha ilyen személy nem volt.

A döntés elvi tartalma

[36] *A Tny. vhr. 77. §-a alkalmazása szempontjából a rendelkezésre jogosultság kérdése csak akkor vetődhet fel, ha az elhunyt fizetési számlája még nem szűnt meg.*

Záró rész

[37] A Kúria az alperes részére a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján felszámított perköltséget a Kp. 115. § (2) bekezdése és 110. § (3) bekezdése alkalmazásával csupán megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt. A felperes részére perköltségét megállapítani nem lehetett, tekintettel arra, hogy a felperes nem a Kp. 35. §-a alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott módon kérte a perköltsége megtérítését: nem jelölte meg az igényelt költség összegét, de még csak a költség összegét szabályozó jogszabályi rendelkezésre sem utalt.

[38] A felülvizsgálati eljárás a Tny. 81. §-a szerint költségmentes volt.

[39] A végzés elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 107. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

Dr. Farkas Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Gyurán Ildikó s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő